

ՆԱՆՈՒՆ ՆԱՅԱՍԱԿՆԻ ՆԱՆՐԱԳԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՆԱՅԱՍԱԿՆԻ ՆԱՆՐԱԳԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ

Ո Ր Ո Շ Ե Լ ՈՒ Բ

2001 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 8-ԻՆ ՍՏՐԱՍԲՈՒՐԳՈՒՄ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ՝ «ՔՐԵԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՎ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՕԳՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԼՐԱՅՈՒՑԻՉ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ /ԿԻՑ ՆԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ/ ԱՄՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՆԱՅԱՍԱԿՆԻ ՆԱՆՐԱԳԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՆԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱՐՅԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան

20 ապրիլի 2010թ.

Նայասրանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Գ. Նարոյթունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ն. Դանիելյանի, Ֆ. Թոխյանի, Մ. Թովուզյանի (զեկուցող), Վ. Նովիանիսյանի, Ն. Նազարյանի, Ռ. Պապայանի, Վ. Պողոսյանի,

համաձայն Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդված 2-րդ կետի, 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Նայասրանի Նանրապետության օրենքի 25, 38 եւ 72-րդ հոդվածների,

դռնբաց դատական նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2001 թվականի նոյեմբերի 8-ին Սպրասբուրգում ստորագրված՝ «Քրեական գործերով փոխադարձ օգնության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի երկրորդ լրացուցիչ արձանագրության մեջ /կից հայտարարություններով/ ամրագրված պարտավորությունների՝ Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթ է հանդիսացել Նայասրանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանին ուղղված Նանրապետության Նախագահի դիմումը՝ մուտքագրված 2010թ. մարտի 3 -ին:

Ուսումնասիրելով սույն գործով զեկուցողի գրավոր հաղորդումը, Նանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցիչ՝ ՆՆ արդարադատության

նախարար Գ. Դանիելյանի գրավոր բացատրությունը, հեղափոխությունը, հեղափոխությունը եւ գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց** .

1. Քրեական գործերով փոխադարձ օգնության մասին եվրոպական կոնվենցիան ստորագրվել է 1959թ. ապրիլի 20-ին Ստրասբուրգում: Սույն Կոնվենցիան Նայասարանի Նանրապետության կողմից վավերացվել է ՆՆ Ազգային ժողովի 2001թ. նոյեմբերի 21-ի թիվ Ն-229-2 որոշմամբ:

1978թ. մարտի 17-ին Ստրասբուրգում ստորագրվել է հիշյալ Կոնվենցիայի լրացուցիչ արձանագրությունը /Նայասարանի Նանրապետության կողմից վավերացվել է ՆՆ Ազգային ժողովի 2004թ. մարտի 3-ի թիվ Ն-079-3 որոշմամբ/, իսկ 2001թ. նոյեմբերի 8-ին՝ Կոնվենցիայի երկրորդ լրացուցիչ արձանագրությունը, որն ուժի մեջ է մտել 2004թ. փետրվարի 1-ին: Վերջինս Նայասարանի Նանրապետության կողմից ստորագրվել է 2009թ. մարտի 3-ին:

Քննության ենթակա Արձանագրության նախաբանից բխում է, որ կարելի էր եվրոպայի խորհրդի անդամ պետությունների՝ հանցագործությունների դեմ պայքարում անհատական եւ հավաքական հնարավորությունների համախմբման նշանակությունը՝ այն նպատակ ունի բարելավել եւ լրացնել 1959թ. ապրիլի 20-ի եվրոպական կոնվենցիան, ինչպես նաեւ 1978թ. մարտի 17-ի լրացուցիչ արձանագրությունը:

Արձանագրության առանձին նորմերի պահանջներին համահունչ՝ Նայասարանի Նանրապետությունը հանդես է եկել համապատասխան հայտարարություններով, որոնք կոչված են գործնականում դյուրացնելու եւ երաշխավորելու Արձանագրության հստակ եւ ճշգրիտ կատարումը: Նշված հայտարարությունները վերաբերում են Արձանագրության 4-րդ հոդվածի 8-րդ կետին, 6-րդ հոդվածին, 17-րդ, 18-րդ եւ 19-րդ հոդվածների 4-րդ կետերին ու 26-րդ հոդվածի 5-րդ կետին:

2. Գործի նյութերի ուսումնասիրության արդյունքները վկայում են, որ «Քրեական գործերով փոխադարձ օգնության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի երկրորդ լրացուցիչ արձանագրությունը /կից հայտարարություններով/ բաղկացած է նախաբանից, երեք բաժիններից եւ 35 հոդվածներից:

Արձանագրության 1-ին բաժնում ներառված 1-6-րդ հոդվածներով փոփոխություններ եւ լրացումներ են կատարվել Կոնվենցիայի 1-ին, 4-րդ, 11-րդ, 15-րդ, 20-րդ եւ 24-րդ հոդվածներում:

Արձանագրության 1-ին բաժնում ամրագրված դրույթները նպատակաուղղված են ընդարձակել Կոնվենցիայի կիրառման ոլորտը, կարգավորում են կալանքի փակ գրնվող անձանց ժամանակավոր փոխանցման, Կոնվենցիայի կատարման հետ կապված ծախսերի փոխհատուցման եւ դատական մարմինների միջեւ անմիջական հաղորդակցությանն առնչվող, ինչպես նաեւ փարաբնույթ այլ հարցեր:

Արձանագրության 1-ին հոդվածը սահմանում է, որ կողմերը պարտավորվում են անհապաղ միմյանց փրամադրել փոխադարձ օգնության ամենալայն միջոցներ այն հանցագործությունների դատավարության առնչությամբ, որոնց համար պարիժ սահմանելն օգնության մասին հարցման պահին գրնվում է հայցող կողմի դատական մարմինների իրավասության ներքո: Փոխադարձ օգնությունը կարող է փրամադրվել նաեւ այն դատական վարույթներով, որոնք հարուցվում են վարչական մարմինների կողմից՝ այնպիսի գործողությունների նկատմամբ, որոնք պարժելի են հայցող կամ հայցվող կողմի ազգային օրենքով՝ օրենքի գերակայության խախտումների հիմքերով, երբ որոշումը կարող է հիմք հանդիսանալ, մասնավորապես, քրեական գործերով դատարանի առջեւ՝ դատաքննություն սկսելու համար:

Արձանագրության 3-րդ հոդվածով կարգավորվում են կալանավորված անձանց հայցող կողմի փարածք ժամանակավոր փոխանցման կարգը եւ պայմանները: Մասնավորապես, կալանքի փակ գրնվող անձը, որի անձնական ներկայության համար դիմել է հայցող կողմը՝ ապացուցման այնպիսի նպատակներով, որոնք այլ են, քան դատարանի առջեւ հանդես գալը, պետք է ժամանակավորապես փոխանցվի նրա փարածք՝ պայմանով, որ նա պետք է հետ ուղարկվի հայցվող կողմի սահմանած ժամանակահատվածում եւ Կոնվենցիայի դրույթներին համապատասխան՝ այնքանով, որքանով դրանք կիրառելի են: Նիշարակված հոդվածը նախատեսում է նաեւ կալանավորված անձանց ժամանակավոր փոխանցման մերժման դեպքերը:

Արձանագրության 4-րդ հոդվածը, որով փոփոխվում է Կոնվենցիայի 15-րդ հոդվածը, արձանագրում է, որ փոխադարձ օգնության մասին հարցումները, ինչպես նաեւ առանց հարցման փրամադրվող փրեդեկատվությունը պետք է հայցող կողմի արդարադատության նախարարության կողմից գրավոր հասցեագրվեն հայցվող կողմի արդարադատության նախարարությանը եւ վերադարձվեն միեւնույն ուղիներով:

Արձանագրության 5-րդ հոդվածը փոփոխություններ է կատարել Կոնվենցիայի 20-րդ հոդվածում, համաձայն որի՝ կողմերը միմյանց չպետք է Կոնվենցիայի կամ դրա արձանագրությունների կիրառումից բխող ծախսերի հատուցման պահանջ ներկայացնեն՝ բացառությամբ նույն հոդվածով նախատեսված դեպքերի:

Արձանագրության 2-րդ բաժնի նորմերը, որոնք հիմնականում նորույթ են, սահմանում են իրավական օգնության հարցումներով նախապեսված գործողությունների կատարման հեղափոխական, տեսակոնֆերանսների կամ հեռախոսային կոնֆերանսների միջոցով հարցաքննությունների անցկացման հետ կապված հարաբերությունները, նախապեսում են անդրսահմանային հսկողություն իրականացնելու հնարավորությունը, համարել գաղտնի հեղափոխություն իրականացնելու, համարել հեղափոխության խմբեր կազմավորելու, ինչպես նաև այդ խմբերի գործունեության կարգն ու պայմանները:

Արձանագրության 7-րդ հոդվածին համապատասխան հայցվող կողմը կարող է հեղափոխել հարցմամբ նախապեսված գործողությունը, եթե նման գործողությունը վնաս է հասցնում իր իրավասու մարմինների կողմից կատարվող հեղափոխությանը, դատական կարգով հեղափոխությանը կամ դրան առնչվող դատավարությանը: Եթե հարցումը հեղափոխվում է, ապա պետք է տրամադրվեն հեղափոխական պարճառները:

Արձանագրության 9-րդ հոդվածը նվիրված է տեսակոնֆերանսի միջոցով իրականացվող հարցաքննությանը: Եթե անձը գտնվում է կողմերից մեկի փորձում եւ որպես վկա կամ փորձագետ պետք է հարցաքննվի մյուս կողմի դատական մարմինների կողմից, վերջինս կարող է, եթե այդ անձի համար ցանկալի կամ հնարավոր չէ նրա փորձում հարցաքննությանն անձամբ ներկա գտնվելը, խնդրել, որ հարցաքննությունը կատարվի տեսակոնֆերանսի միջոցով: Վայցվող կողմը պետք է համաձայնի տեսակոնֆերանսի միջոցով հարցաքննությանը՝ պայմանով, որ տեսակոնֆերանսի կիրառումը չի հակասում իր օրենքի հիմնարար սկզբունքներին, եւ որ ինքը հարցաքննությունն անցկացնելու համար տեխնիկական միջոցներ ունի: Կողմերը, իրենց հայեցողությամբ, կարող են տեսակոնֆերանսի միջոցով հարցաքննությունը կիրառել նաև մեղադրյալի կամ կասկածյալի մասնակցությամբ:

Արձանագրության 10-րդ եւ 11-րդ հոդվածները կարգավորում են հեռախոսային կոնֆերանսի միջոցով իրականացվող հարցաքննության, ինչպես նաև առանց հարցման տրամադրվող տեղեկատվությանն առնչվող խնդիրները:

Արձանագրությունն առանձնակի կարեւորել է նախկին իրավական վիճակի վերականգնման՝ ռեստիտուցիայի ինստիտուտը: Վայցող կողմի հարցման հիման վրա եւ առանց վնաս հասցնելու բարեխիղճ երրորդ կողմերի իրավունքներին՝ հայցվող կողմը կարող է հանցագործ ճանապարհով ձեռք բերված առարկաները տրամադրել հայցող կողմին՝ դրանք օրինական սեփականատերերին վերադարձնելու նպատակով /հոդված 12/:

Արձանագրության 17-րդ հոդվածով կանոնակարգված է անդրսահմանային հսկողության իրավական ռեժիմը, համաձայն որի՝ կողմերից մեկի ոստիկանության պաշտոնյաները, որոնք քրեական հետաքննության շրջանակներում իրենց երկրում հսկում են քրեական հանցագործությանը մասնակցելու մեջ ենթադրվող անձին, պետք է իրավասու լինեն շարունակելու իրենց կողմից իրականացվող հսկողությունը մյուս կողմի փարածքում, եթե վերջինս թույլատրել է իրականացնել անդրսահմանային հսկողություն՝ նախկինում ներկայացված օգնության հարցմանն ի պատասխան: Պայմանները կարող են կցվել թույլտվությանը:

Արձանագրությունը պարտավորեցնում է հայցվող կողմին, հայցող կողմի հարցմամբ, իր ազգային օրենքին համապատասխան, ձեռնարկել ժամանակավոր միջոցներ փաստերի պահպանման, գործող իրավիճակի հաստատման կամ վրանգված իրավական շահերի պաշտպանության համար /հոդված 24/:

Արձանագրության 2-րդ բաժնի հաջորդ դրույթները վերաբերում են համարել գաղտնի հետաքննության, կողմերի պաշտոնյաների քրեական եւ քաղաքացիական պատասխանատվության, վկաների պաշտպանության, փեղեկավորության գաղտնիության եւ պաշտպանության հետ կապված հարցերին:

Արձանագրության 3-րդ բաժնում /30-35-րդ հոդվածներ/ գերեզված առանձին դրույթները սահմանում են Արձանագրության ստորագրման, ուժի մեջ մտնելու, միանալու եւ չեղյալ հայտարարելու ընթացակարգերը, պայմանները եւ ժամկետները:

3. Ըստ ՆՏ ֆինանսների նախարարության կարծիքի՝ Արձանագրությամբ Նայասփանի Նանրապետությունը չի ստանձնում ֆինանսական պարտավորություններ:

Այսպիսով, հարկ է արձանագրել, որ Արձանագրությամբ ամրագրված՝ Նայասփանի Նանրապետության պարտավորությունները համահունչ են ՆՏ Սահմանադրության 9-րդ հոդվածով հռչակված դրույթներին, կոչված են գործնականում նպաստելու հանցագործությունների դեմ պայքարում պետությունների համարել ջանքերին, ինչպես նաեւ ընդլայնելու այդ բնագավառում պետությունների անհատական եւ հավաքական հնարավորությունների շրջանակները:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից եւ ղեկավարվելով Նայասփանի Նանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետով, 102-րդ հոդվածի առաջին եւ չորրորդ մասերով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Նայասփանի Նանրապետության օրենքի 63 եւ 64-րդ հոդվածներով, Նայասփանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. 2001 թվականի նոյեմբերի 8-ին Ստրասբուրգում ստորագրված՝ «Քրեական գործերով փոխադարձ օգնության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի երկրորդ լրացուցիչ արձանագրության մեջ /կից հայտարարություններով/ ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Նայաստանի Նանրապետության Սահմանադրությանը:

2. Նայաստանի Նանրապետության Սահմանադրության 102-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է եւ ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՏՈՂ

Գ. ՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

20 ապրիլի 2010 թվականի
ՄՂՈ-876